

ONDER ONS

NUMMER VIER

EEN KRANTJE
VOOR DE LEERLINGEN
VAN DE A. G. S.

ONDER ONS

EEN KRANTJE VOOR DE LEERLINGEN DER A.G.S.

DIT BLAADJE, VERSCHIJNT OP ONGEREGELDE TIJDEN, ONDER REDACTIE VAN
R. W. CANNE, LEERAAR AAN DE „AMSTERDAMSCH E GRAFISCHE SCHOOL

HET JAAR 2023.

DE TWEE VRIENDEN EN DE GROOTE PROEF.

Ze waren twee dikke vrienden: dr. Jodocus Zuurstof en Jan. Maar nergens ter wereld had men grooter contrast tusschen twee vrienden vinden dan bij dit tweetal. Jan was een jolige, vroolijke Amsterdamsche jongen, met een paar lachende, bruine kijkers en roode, bolle wangen. Zijn geleerde vriend was lang, dun, bleek en schijnbaar geheel uitgedroogd, met een paar droomerige, fletse blauwe oogen, welke beschermd werden door een bril met groote bolle, glazen, gevat in een zwaar montuur van hoorn.

Hoe groot het contrast tusschen die twee ook mocht zijn, ze bezaten beiden de deugden van goeheartigheid en trouw. Die twee karakter-eigenschappen hadden een onverbreekbaren vriendschapsband gevlochten tusschen den wereldberoemden geleerde en den kleinen vroolijken Amsterdamschen straatbengel.

Toch zou die vriendschap voor Jan noodlottige gevolgen hebben, zooals uit het volgende zal blijken.

Dr. Jodocus Zuurstof was bezig met een hoogst interessante proef. Zooals wij reeds hebben gezegd, was de geleerde scheikundige wereldberoemd. Hij had tal van hoogst wetenschappelijke proefnemingen met scheikundige verbindingen

gepubliceerd, welke de scheikundige wereld met verbazing en spanning vervulde.

De heer Zuurstof was een zonderling. In den tuin had hij zijn laboratorium vernuftig verborgen onder den grond laten maken. Als hij op een knop, tusschen het klimop bij het prieel verborgen, drukte, schoof het prieel achteruit en een geriefelijke trap werd zichtbaar, welke naar een prachtig ingericht laboratorium leidde. De man, die dat had ingericht, was kortelings overleden en niemand dan de twee vrienden wisten van het bestaan van dit ondergrondsche, uitmuntend geventileerde en verlichte vertrek iets af. Zelfs de huishoudster van den geleerde vermoedde niets van het bestaan dezer schitterende werkplaats, want anders was ze geen uur langer in dienst gebleven van den geleerde. Ze was als de dood voor scheikundige proeven, omdat haar teer bemind poesje bij een dergelijk experiment het leven op een zeer pijnlijke wijze had verlaten.

De huishoudster was uit. Jan stapte uit de tram met een dubbeltje in zijn zak voor den terugrit. In zijn hand had hij een groote gele hennep-envelop, waarop met dikke vette letters het woord drukproef stond. Hij floot natuurlijk weer het vroolijk deuntje van de kraaienknip.

Nu was hij bij den dokter. Drommels wat trok hij hard aan de bel.

De scheikundige schrok er van.

„Natuurlijk is dat Jan”, mompelde hij. „Ik kan wel even open doen. Het kan nog wel een tien minuten koken”.

Hij snelde de trap op en deed Jan open.

„Ik ben nu aan een bijzonder interessante proef bezig, Jan. Kom maar gauw mee”.

Beiden verdwenen in het laboratorium.

Het mengsel borrelde en schuimde. Het had een prachtig groene kleur.

„Als dat nu violet wordt, dan is het goed, Jan,” verklaarde de geleerde. „Dat is een merkwaardige verbinding. Een gram is voldoende om honderd jaar zonder ziekte of kwalen te kunnen

leven. Maar ik moet oppassen. Als het boven de drie honderd graden komt, volgt er een geweldige ontploffing.

Nu deed Jan iets doms. Hij leidde, onbewust van het gevaar, waarin hij verkeerde, de aandacht van den scheikundige af.

„Mijnheer Zuurstof,” vroeg hij argeloos, „hoe staat het toch met die gas-ontwikkelstof? Ik zou wel iets van dien rommel willen hebben. Als mijn voetbal leeg is, heb ik nooit een pomp bij de hand. Nu, een korreltje van dat goedje van u zou mij dadelijk uit den brand helpen. En dan die reuze-leuke snuiten van de jongens, als ik zoo'n bal met een hokus pokus opblaas. Nee, maar het is om je te bedoen.

Jan gierde het uit en de geleerde scheikundige lachte hartelijk mee. De temperatuur van het mengsel wees op twee honderd negen en negentig graden. De groene kleur was verdwenen en snel kwam een violette glans te voorschijn.

Plotseling klonk er angst wekkend gesis. De scheikundige schrok geweldig, zijn gelaat werd aschgrauw en vlug als de wind ging zijn hand naar het elektrische knopje, om de verwarming uit te schakelen. Het was te laat. Een geweldige ontploffing volgde.

De scheikundige was onmiddellijk dood. Jan was jong en werd bewusteloos en eerst dan zou hij weer bij kennis komen als iemand in het laboratorium zou binnendringen om frissche lucht te verschaffen.

NA HONDERD JAAR.

De kranten hadden lange artikelen gewijd aan de plotselinge verdwijning van dr. Zuurstof en Jan. Jan's ouders waren diep bedroefd geweest. Ze rustten evenwel al lang onder de groene zoden. De wetenschappelijke bladen hadden geschreven over het onherstelbaar verlies, dat de wetenschap had geleden door de plotselinge verdwijning van dr. Jodocus Zuurstof. Maar nu wist men niets meer van het drama, dat zich aan de Weesperzijde in het jaar 1923 had afgespeeld en op de plek, waar eens dr. Jodocus huis had gestaan, zou een luchtstation worden opgericht. In den tuin stiet men op een betonnen gewelf. Dat was

evenwel niets. De opzichter liet een betonzaag halen en als koek werd een stuk er uitgehaald, vlak boven de trap.

Jan ontwaakte. Hij begreep er niets meer van. Hij had het gevoel alsof hij een langen en vasten slaap had geslapen. Op een draf rende hij de straat op naar het tramhalte-paaltje. 't Was er niet meer.

Nu was hij klaar wakker.

Verbaasd keek hij rond, want wat hij nu zag, was alles vreemd en nieuw. De Weesperzijde bevatte geen enkel voertuig en alleen voetgangers. Hoog, boven hem, was het des te drukker en pijlsnel schoten groote gevaarten door de lucht.

Onze held was waarachtig voor geen klein geruchtje vervaard, maar nu stond hij dan toch paf. Zijn houding, maar bovenal zijn kleeding, trok weldra de algemeene aandacht. De Amsterdammers waren nog, als voor honderd jaar: belust op nieuwtjes.

Jan vertelde en de menschen luisterden: Men kon aan de gelaatsdrukkingen zien, dat ze het wonderlijk verhaal maar half geloofden.

„Ik moet naar de Warmoesstraat, bij drukkerij Dinges & Co.”

„Ga maar mee, kereltje,” zei een vriendelijke oude heer.

Ze gingen naar een helblauw gekleurden hoogen ijzeren toren en stapten in een steeds doorgaande lift. Boven op den toren gekomen, zag Jan een groot luchtschip naderen. Een brug werd uitgeworpen en de wachtenden scheepten zich in.

Nog voor Jan eigenlijk wist wat er gebeurde ging een signaal: „Warmoesstraat uitstappen!”

Jan ging met den stroom passagiers mee en stond heel toevallig voor een groot gebouw, een paleis van glas. Op den gevel las hij: de Erven Dinges & Co.

JAN ZIET WONDERE ZAKEN.

Het klinkt een beetje vreemd, maar Jan verbaasde zich over niets en niemendal meer. Hij liep naar binnen en vroeg den portier naar de zetterij.

„De eerste étage van boven af,” luidde het antwoord. „Stap in de lift nr. 3 en stap op nr. 2.”

Jan volgde den raad op en bevond zich weldra in een groot, ruim, uitmuntend verlicht lokaal. Als soldaten in het gelid stonden de machines op een rij.

't Was stil in de zaal. Een paar heeren controleerden de geruischloos werkende machines.

Daar kwam de patroon binnen met een heer. Het was de kleinzoon van den reeds lang overleden patroon van Jan. Hij geleek sprekend op zijn grootvader en het was dan niet te verwonderen, dat Jan hem voor zijn eigen patroon aanzag.

Jan zou maar even wachten tot dat de nieuwe heer weg was.

„Dit is de zetterij,” begon de heer Dinges uit te leggen. „Wij noemen deze afdeling nog altijd zoo, maar de zettters, zooals die men voor honderd jaar geleden kende, heeft ze niet. Moet u eens zien, hoe eenvoudig. Als een schrijver voor de pers werkt, dan tikt hij de kopie op speciaal daarvoor vervaardigd zacht papieré, en op de maat van de bepaalde pagina-grootte. De letters drukken in de papieré en wanneer men die bladen koper nu aan een bijzonder soort gas blootstelt dan wordt het glashard.

De bladen worden op een tafel gelegd, zooals u ziet. Een paar zuignapjes zuigen ze op en brengen ze één voor één in de machine.

De letters van de kopie zijn aan den achterkant verhoogd en nu glashard. Ze passeeren een inkttoestel, dat ze van een speciaal soort inkt voorziet.

Kijkt u eens, daar gaat nu het geïnkte vel kopie. Nu wordt het gedrukt op een vel gummi. Automatisch komt de pagina nu op z'n goede plaats en wanneer er nu 't benodigde aantal pagina's naast elkaar staat, hetzij van acht, zestien, twee en dertig enz. dan is het „zetsel” klaar.

„Eenvoudig, vindt u niet?”

Jan zette groote oogen op en onwillekeurig keek hij naar de drukproef, welke hij in z'n hand hield.

„Is zoo'n vel gezet.” ging de heer Dinges voort „dan gaat het tusschen twee doeken naar de drukkerij. . . Als u even met me meegaat dan kunt u het procedé verder volgen.”

Bescheiden volgde Jan het tweetal, dat in een ruime lift stapte.
„Hier is de drukkerij,” lichte de heer Dinges toe.

Jan hoorde een licht gebrom, zooals van een motor uit de drukkerij, die hij had gekend.

„De vellen zetsel worden op een cilinder gespannen en dan begint het drukprocedé. Het papier gaat tusschen twee cilinders: op de eene bevindt zich het zetsel en de andere drukt het papier tegen den cilinder, waarop de letters staan. Achter den drukcilinder bevindt zich een mes, dat het eindelooze papier in vellen snijdt.

De vellen worden verder door de machine gevouwen. De dikte der boeken is genormaliseerd, d. w. z. dikkere boeken dan van 20 vel worden niet gemaakt. Bestaat er werk van meer dan 20 vel, dan worden er twee even dikke deelen van gemaakt.

Wij hebben hier zestig machines. Wij kunnen dus drie boekwerken van 20 vel onderhanden hebben.

„En gaat u nu eens mee naar de binderij.”

Als een schaduw volgde Jan de twee heeren.

„Hier is de binderij,” verklaarde de heer Dinges. „Vroeger ging dit alles veel omslachtiger, evenals het zetten en drukken. Ik heb dat wel eens op plaatjes gezien in oude technische handboeken.”

De bezoeker vroeg nu hoe al de verschillende bladen van een boek zoo mooi achter elkaar kwamen.

„Als een boek bestaat uit 20 vel, dan drukken 20 machines tegelijk aan hetzelfde werk. Tusschen elastische banden worden de vellen nu uit de persen gevoerd naar de plakmachine. Vroeger werden de boeken genaaid. Dit gebeurt niet meer. Het plakvel is zoo elastisch en plakt zoo deugdelijk, dat een boek nooit uit elkaar valt en prachtig openligt.”

Langzaam liepen de heeren langs de mooie glimmende machines, die slechts door één man werden bestuurd.

„Het is een prachtmachine,” prees de heer Dinges. „De banden worden hier gemaakt,” zei hij en wees naar een gedeelte der machine. „En hier schuiven de boeken kant en klaar er uit en worden zorgvuldig ingepakt.”

„Ja, ja,” lichte de bezoeker, „zoo worden de boeken in het jaar 2023 gemaakt.”

Jan ging in een hoekje zitten bij het raam. Het werd hem nu te machtig. Zijn levens-energie was uitgeput en hij sliep rustig in. Even later was er van Jan niets meer over dan een hoopje stof en toen het raam werd opengezet nam een tochtje het stof mee.

L. R.

EEN VISCH-AVONTUUR.

Jan was de vorige maand al dertien jaar geworden en zijn vriendje Karel was reeds bijna veertien, toen de zomervacantie aanbrak. Beiden hadden afgesproken in de vacantie te gaan visschen. Jan was al eens eerder met een oom mee geweest, wist er dus wel iets van, en hij sprak er over als een echte visschersman.

Hij zou, als vader en moeder het goed vonden, de hengels en ander vischgereedschap bij oom Jan ter leen vragen; Karel zou ook zijn ouders vragen of-ie mocht.

Nu, heel gemakkelijk ging het niet. Hun ouders waren bang, dat ze onvoorzichtig zouden zijn aan den waterkant en dus de vischjes Jan en Karel zouden vangen, inplaats van zij de vischjes.

Maar na beloofd te hebben, dat ze goed zouden oppassen mochten ze gaan, vooral nadat de oom van Jan had verteld, dat even voorbij Amstelveen een heel mooi water was, waar niet zooveel gevaar bestond om er in te vallen.

En zoo zien we dan ook Jan en Karel des Maandags al om acht uur 's avonds naar bed gaan, om Dinsdagmorgen voor dag en dauw er op uit te gaan, gewapend met oom Jan's vischgereedschap en het den vorigen dag door oom zelf vervaardigde vischdeeg uit oud brood, melk en suiker.

Nou, dat was een heele tocht! Oom had gezegd anderhalf uur, maar 't werden er wel twee vóór ze aan het bedoelde vaartje bij Amstelveen waren.

Eerst namen ze nog een boterham, die moeder in flink formaat had meegegeven, en toen begonnen ze.

Karel, die nooit een stukje deeg aan een vischhaakje had gedaan, prikte zich in den vinger. Au! dat deed pijn, maar hij hield zich goed. Jan zat al met z'n tuigje in het water, hij vischte reeds en riep dat-ie al „beet” had, dat wil zeggen, aan zijn drijvertje

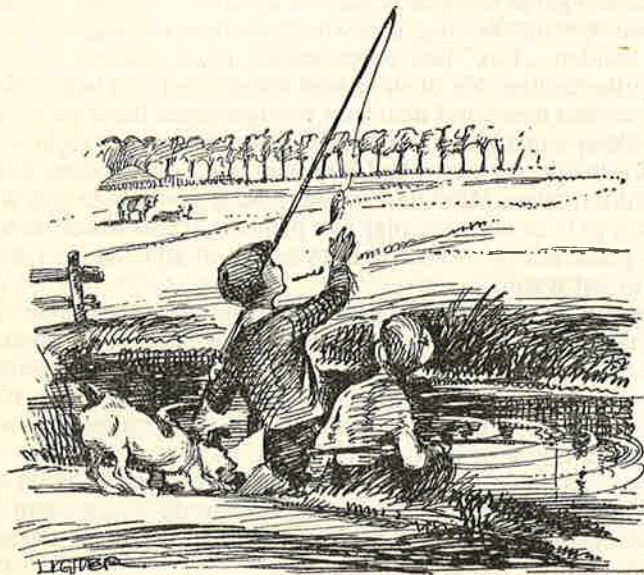
... voor dag en dauw er op uit ...

meende hij te zien, dat een vischje op het aas was afgekomen.

Karel haastte zich. Het stukje deeg zat aan het haakje, nu fluks er mee in 't water. De groote bal vischdeeg, gisteren met zooveel zorg met melk en suiker gereed gemaakt, lag tusschen de beide jonge visscherijtjes op 'n papier in het gras.

Jan had intusschen reeds een vischje gevangen en toen-ie 't met moeite van den haak afhaalde, vonden ze 't beide toch wel erg akelig voor dat arme vischje, met z'n mooie schubben. O, dat moest erg pijn doen, zoo'n haak door de keel. Hu! wat een pijn had het al niet gedaan, toen Karel zich maar eventjes prikte.

Even keken ze elkander aan, met medelijden in de oogen, maar toen beiden den blik plotseling naar beneden sloegen, zagen ze net nog, dat een kleine foxhond likkebaardend wegliep.

... dat arme vischje, met z'n mooie schubben.

Hij had met 'n paar flinke happen hun vischdeeg opgegeten, dat oom met zooveel zorg had gereed gemaakt. Nooit kreeg fox zulke lekkere hapjes, bereid met melk en suiker. Dat kon je zien aan z'n vroolijk kwispelend stompje staart.

Beduusd keken beiden op het leege papier en, op eerbiedigen afstand, keek ook het hondje.

Daar stonden ze nu. Nog moe van het loopen. Ze dachten eens genoegelijk te gaan visschen en ziedaar, ze konden gerust hun boeltje wel weer inpakken. Zonder aas vang je geen vischje!

Nijdig gingen ze in 't gras zitten en besluiteloos keken ze

elkaar aan, toen ze heel voorzichtig den kop van „fox” weer tusschen hen in zagen. Hij kwam eens kijken of er soms weer zoo'n lekker hapje was neergelegd.

Allebei tegelijk sloegen ze naar hem. Pats! . . . Pats! . . . Maar de hond was hen te vlug af geweest. Ze mepten elkaar slechts op de handen. „Fox” had zeker, als hij 't had gekund, hen hartelijk uitgelachen. Nu deed-ie niet anders dan zijn bek aflikken. Toen ze van den hond naar hun roodgeslagen hand en vervolgens elkaar aankeken, barstten ze allebei in een hartelijken lach uit. Werkelijk, die hond had hun wat geleerd. Dat deeg kon je smakelijk opeten. Maar dan zonder haakje; en als je dat thuis liet, kon je je er zelf ook niet aan prikken, dacht Karel meteen.

Jan pakte heel voorzichtig het vischje uit zijn net en liet het weer in het water.

Nog een half uurtje bleven ze uitrusten en gaven „fox” nog een paar stukjes van hun boterham, die ze maar vast oppeuzelden, om hem niet meer mee te hoeven dragen. Toen stapten ze maar weer op, twee uur loopen naar huis, genietend van de heerlijke wandeling, die ze, dat spraken ze af, zonder hengels, visch-net en tasch, nog eens zouden doen.

Maar ook later hebben ze nog dikwijls gelachen om hun eerste visch-avontuur, waardoor ze binnen de minuut van hun deeg af waren, wat ze een paar uur lang hadden meegedragen, plus de hengels en het andere restje.

C. H.

UIT DEN GOEDEN OUDEN TIJD.

Het was nog in den goeden(?) ouden tijd, dat een onbepert aantal jongens op de werkplaatsen mocht worden toegelaten. Op de drukkerij, waar ik werkzaam was, werd van deze vrijheid ruimschoots gebruik gemaakt. We waren op de zetterij met niet minder dan veertien jongens werkzaam, allen varieerende tusschen de 12 en 16 jaar.

Dat hier nog al eens een spelletje gespeeld werd, behoeft zeker niet gezegd te worden. Het kon er dan ook soms verbazend lollig zijn. Doch ook benauwde oogenblikken hebben

we daar meegemaakt, waarvan meestal de komst van den baas de oorzaak was.

Zoo'n benauwd oogenblik beleefde eens één van ons.

Op de zetterij stonden bokken, niet zooals onze tegenwoordige bokken, door een speciale inrichting gemaakt, doch door den huis-timmerman in elkaar geslagen.

Zij waren met de ruggen tegen elkaar geplaatst in een lange rij, in 't midden van de zetterij, zoodat aan beide zijden zettters konden staan. Tusschen de ruggen was echter een open ruimte, welke opening was dichtgemaakt door er een plank overheen te spijkeren. Op die plank konden pagina's en dergelijke geplaatst worden.

Bij enkele bokken was die plank om een of andere reden niet aangebracht, zoodat de opening daar gebleven was.

Wanneer nu aan elke zijde van den bok iemand duwde, dan sloot zich de opening, om weer open te gaan zoodra het duwen ophield.

De opening was juist groot genoeg om er een jongenshoofd door te laten en het gebeurde dan ook wel eens dat er plotseling zoo'n kop boven den bok uitkwam, terwijl je rustig stond te zetten. Wanneer je dan aanstalten maakte, om er een klap op te geven, verdween de kop weer even snel, als hij gekomen, was, en zag je dan den eigenaar er van onder den bok uitkruipen. Wanneer we echter in de gaten hadden, dat er een hoofd door de opening zou komen, hetgeen te bemerken was aan het gestommel onder den bok, dan gaven we elkaar een seintje en niet zoo gauw kwam het er boven uit, of aan beide zijden werd geduwd en een derde sloeg op den kop, welke niet terug kon, omdat de opening was dichtgemaakt.

Op een middag waren we op de zetterij aan 't krijgertje spelen, tot ergernis van de oudere collega's, die ons geen baas konden worden, en een meesterknecht was er niet. Toen een van ons onder de bokken verdween, met de bedoeling zich daaronder te verschuilen en eens door de opening uit te kijken, gaven wij elkaar een wenk en zonder de aandacht te trekken schoven we naar de plaats, waar hij met z'n hoofd door zou komen. Nauwelijks

stak het hoofd er boven uit of twee onzer drukten tegen de bokken en daar zat-ie gevangen. Een derde begon te slaan, terwijl het hoofd allerlei vreemde geluiden uitbracht tot groot vermaak van het heele personeel.

Nu had de baas de gewoonte onhoorbaar op de teenen naar boven te komen, en dit deed hij ook nu. Omdat wij in het vuur van ons spel waren, hadden we van zijn komst niets gemerkt, doch de gevangene zag hem wèl en vandaar die benauwde uitdrukkingen en geluiden.

Met groote stappen kwam de baas naar ons toe en begon onzen vriend het arme hoofd te bewerken onder het uitroepen van: „ga je terug, terug, zeg ik, terug!”

De arme jongen kon echter niet terug.

Doordat alles zoo plotseling in zijn werk was gegaan, hadden de jongens, die duwden, ook het besef niet om terug te gaan, waardoor de opening ruimer zou worden en de martelaar kon verdwijnen. De patroon dacht dat het onwil van hem was en sloeg nog harder totdat we tot ons bewustzijn kwamen en met een ruk terug gingen.

Hierdoor verdween het hoofd plotseling, juist op het oogenblik dat een extra harde slag er op zou neerdalen, die nu werd opgevangen door den bok, waardoor de baas zijn hand flink bezeerde.

Het slachtoffer lag meer dood dan levend, door den doorgestanen angst onder den bok, doch na eenige oogenblikken was hij dit te boven en begon hij zoo te schaterlachen, dat alle aanwezigen meelachten. De patroon even goed.

Doch hoe grappig het geval me ook scheen, nooit vergeet ik het benauwde gezicht, dat hulpeloos boven den bok kwam uitkijken!

WANDELINGEN DOOR OUD-AMSTERDAM.

III

De Dam! Wat is er den laatsten tijd weer veel over gesproken en geschreven. In den gemeenteraad en daarbuiten, in dagbladen en tijdschriften. Maar het kan ons Siberisch koud laten, of er op het Midden-Dam-terrein een hotel, een kleedingmagazijn of

heelemaal geen gebouw komt: wij bezoeken den Middendam in het jaar 1350 of daaromtrent.

't Is markttag! Wat 'n drukte op het marktveld daar voor ons. Varkens te kust en te keur, en als we ons tusschen de koopers en verkoopters en hun knorrende en schreeuwende koopwaar hebben doorgeworsteld zijn we... van den regen in den drop gekomen. Want ter hoogte waar nu het Koninklijk Paleis staat is de lammeren- en kalveren-markt. Aan de beschikbare ruimte op de Plaetse, zooals toen dit gedeelte van den Dam heette, had men niet genoeg, en links-af werd de markt in een nauwe straat voortgezet. De Kalverstraat.

Aanvankelijk strekte deze marktstraat zich slechts uit van de Plaetse tot waar nu de Wijde en Enge Kapelsteeg zich bevindt, maar waar toen de Nieuwe-Zijds Kapel of „Heilige Stede” stond. Deze kapel werd in het midden der veertiende eeuw gebouwd en in 1909 afgebroken.

Vanaf de kapel heette de straat „de Lane”. In die laan woonde in 1346 een vermogend man die een groot stuk grond en tevens de geldmiddelen schonk voor de Begijnen, dat zijn geestelijke zusters, die zich wijden aan goede werken en door handen-arbeid in haar eigen levensonderhoud voorzien.

Thans nog is het Begijnenhof, vanuit de Kalverstraat en het Spui, door karakteristieke poortjes te bereiken, een bezichtiging overwaard. 't Is één van de zoo heel weinige vreedzame plekjes, midden in het drukke stadsgewoel.

Maar spoedig werd ook langs de Lane de markt voortgezet en bouwde men er huizen; er kwam nering. Nog wel geen Perry, geen Gerzon, of American Lunchroom. — Maar kooplieden, dat begreep men toen maar al te goed, krijgen van heel den dag loven en bieden, dorst en honger; en de landman, die zijn beesten goed verkocht had, wilde graag wat moois uit de stad mee naar huis nemen. Het werd dus 'n drukke markt- en winkelstraat. De naam Lane verviel en het geheel werd Kalverstraat gedoopt, ofschoon ook der kalveren vader en moeder in dit nieuwe gedeelte even goed verhandeld werden. Iets wat wel blijkt uit den naam „Osjesluis”, een brug waar zich thans het drukke

kruispunt Kalverstraat-Spui bevindt. Toen was 't daar nog water, allereerst „der Stede graft”. Met de uitbreiding der stad tot aan den tegenwoordigen Singel verviel deze naam voor dit gedeelte en werd het „de Spoije aan de Veemarkt”. Dit spui of waterdoorgang werd in 1882 gedempt; de sluis werd, ofschoon de ossenmarkt eerst in 't begin der zeventiende eeuw verplaatst werd, tot dat jaar „Osjesluis” genoemd en de heel oude Amsterdammer spreekt nog van: in de Kalverstraat ter hoogte van de Ossiessluis.

Na de kalveren en de ossen, kwamen tenslotte de schapen. Het tegenwoordige Sophiaplein heette toen Schapenplein. In 1629 werd de Schapenmarkt verplaatst naar het Reguliersplein, (ter hoogte waar nu de Reguliersbreestraat eindigt). In de 19e eeuw was een verbreding van den verkeersweg noodig, en ging men over tot overwelling van het uiteinde van den Singel en werd het Schapenplein verdoopt en genoemd naar de eerste gemalin van Koning Willem III.

Een oude stadsbeschrijver zegt van onze mooie hoofdstraat met haar rijke winkels, met hun kleur en schittering: „... en dan die straat zoo heerlijk bemest, en dan de boeren en de beestenkoopers, die er schreeuwende doorheen klonteren; en dan eindelijk de altijd onmisbare Amsterdamsche jongens, die er vechtend midden-in rollen! ...”

Paaschdag 1421 verwoestte een geweldige brand de meeste huizen van Kalverstraat en Dam, waaronder ook het stadhuis en de pas voltooide Nieuwe Kerk. In 1452 teisterde opnieuw een nog heviger vuur de stad, waardoor drie-kwart deel in asch werd gclegd. Maar onvermoeid bouwde men op de puinhoopen, weer van ... hout, de nieuwe stad: eerst in het midden der zestiende eeuw, werden de houten getimmerten gaandeweg door steenen vervangen.

Ook het twistvuur dreigde in de vijftiende eeuw voor Amsterdam noodlottig te worden. Namelijk dat van de De Hoeken en Kabeljauwen; maar daar zit 'n stuk Vaderlandsche geschiedenis aan vast, en daar hebben we 't niet over. Laten we liever 'n poosje uitrusten en dan den Heiligenweg eens opwandelen. C. H

VAN DE LEERLINGEN

UIT LEIPZIG.

Zooals u al gezien hebt, ben ik op het oogenblik, en wel sinds ruim twee maanden, te Leipzig: als leerling van de „Lehr und Versuchsanstalt der Deutschen Offsetmaschinen-Gesellschaft m. b. H.”

Nadat ik in Amsterdam het typografische deel van mijn vakopleiding genoten heb, is de steendruk meer aan de beurt gekomen. En nu zou ik wel nog eens een 3-jarigen cursus aan de A. G. S. kunnen volgen, maar op die manier zou ik aardig oud kunnen worden, voor 'k een behoorlijke betrekking zou kunnen waarnemen; in aanmerking genomen, dat ik, zooals dat behoort, eerst wat van de wereld gezien wil hebben, alvorens weer in Holland, en dan voor goed, terecht te komen. 'k Wil echter niet ontkennen, dat het misschien heel goed ware geweest, als ik eerst nog eens een jaartje onder leiding van den heer Hafkamp had gewerkt!

Daar de fotografie bij den offsetdruk steeds belangrijker plaats inneemt en zàl gaan innemen, en er misschien binnen niet te langen tijd wel geen offset-drukkerij van eenige beteekenis zal zijn zonder eigen fotografische inrichting, heb ik een kleine twee maanden hier eerst op de afdeeling fotografie doorgebracht, waar ik opnamen met en zonder raster en met en zonder kleurfilters gemaakt heb en mij bovendien in het copieëren van negatieven op zink en steen heb geoefend. Nu ben ik op de drukkerij, en wel voorloopig nog aan de handpers, voor overdrukken.

De school beschikt over één fotografisch apparaat, twee offsetpersen, steendrukhandpers en handpers voor de grootere zinkplaten en zink-slijpmachine. De offsetpersen werken „voor de practijk”. Eén van de twee, afkomstig van de „Bautzen-Industriewerke”, pas in gebruik genomen, is de eerste offsetpers door deze fabriek vervaardigd. U begrijpt dat zij lang

niet volmaakt is nog. Trouwens, het volgende exemplaar wordt alweer geheel anders gebouwd.

Ik reken voorloopig hier nog te kunnen blijven. Wat dan? 't Is nog niet geheel vastgesteld: daarover worden nog nota's gewisseld!

De meeste leerlingen hier zijn buitenlanders; voornamelijk Zwitsers, verder overal vandaan (Noorwegen, Zweden, Denemarken, Holland, Tsjecho-Slowakije, Frankrijk, Finland, Amerika). Echter zijn er op 't oogenblik (vanaf vandaag) nog maar zes in totaal. Na Nieuwjaar komen er echter weer verschillende nieuwelingen bij. — De omgang onder elkaar is hier gemoeidelijk en prettig. Ook de directeur, Herr Biller, is iemand, waarmee men gemakkelijk omgaat.

Ik vergat nog te zeggen, dat de Lehranstalt gevestigd is in het Buchgewerbehaus ('k sluit hierbij een briefkaart in, waarop ik de ruimte door de school in beslag genomen, aangestreept heb); maar u zult van den heer Gosman, die hier ook eenigen tijd geweest is, wel een en anderover de inrichting vernomen hebben.

Aan den heer Hafkamp mijn verontschuldiging, dat ik hem zonder eenig bericht liet omtrent druks, vervaardigd volgens het Kirsten-procédé, doch het was mij niet mogelijk hem afdrukken te sturen.

Wilt u den heeren leeraren mijn groeten overbrengen, evenals den leerlingen en Visser, den portier? Ik hoop, dat het allen goed moge gaan; tevens mijn beste wenschen voor Kerstmis en Nieuwjaar!

En nu eindig ik, want 'k moest al eenigen tijd in mijn bed liggen!

J. A. C. DIEPSMEER.

TOONEEL-CLUB A. G. S.

Ondergeteekende wil onder de leerlingen en oud-leerlingen van 16 jaar en daarboven een tooneelclubje oprichten.

Hij die zich daarbij wil aansluiten, schrijve een briefje aan ondergeteekende en brenge het bij den portier.

S. V. D. SLUIS, Leerling der A. G. S.